

สรุปสถานการณ์ส่งออกไทยไปรัสเซียไตรมาสแรก ปี 2565

หลังจากการส่งออกของไทยไปยังรัสเซียในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 กำลังไปได้ดีมีอัตราการเติบโตเกินกว่าร้อยละ 30 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา แต่ช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ได้เกิดสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน โดยรัสเซียได้เปิดปฏิบัติการพิเศษทางทหารกับยูเครนและกลุ่มประเทศตะวันตกและพันธมิตรที่สนับสนุนยูเครนได้ตอบโต้รัสเซียอย่างฉับพลันด้วยมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอย่างเข้มข้นและรอบด้านเพื่อหวังกดดันระบบการเงินและการค้าระหว่างประเทศของรัสเซีย ซึ่งก็ส่งผลให้เกิดความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจต่อรัสเซียค่อนข้างรุนแรงในเดือนมีนาคมที่อยู่ในช่วงระยะต้นโดยรัสเซียต้องตกเป็นฝ่ายตั้งรับและพยายามหามาตรการมาช่วยพยุงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้การส่งออกของไทยไปยังตลาดรัสเซียเดือนมีนาคม 2565 มีมูลค่าเหลือเพียง **22.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ** เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา **ลดลงร้อยละ -73.02** ขณะนี้ไทยมีมูลค่าการส่งออกไปยังรัสเซียสะสมในไตรมาสแรก **207.80 ล้านดอลลาร์สหรัฐ** **หดตัวร้อยละ -6.56**

ตารางแสดงมูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก เดือนมีนาคม 2565

	ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้าน USD)	Δ %	สัดส่วน %
1	รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	12.3	-47.66	55.08
2	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล	2.2	-40.18	9.68
3	ผลิตภัณฑ์ยาง	1.6	-79.76	7.30
4	เม็ดพลาสติก	1.1	-62.91	4.78
5	เลนส์	0.7	9.17	3.01
6	แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า	0.4	-85.70	2.01
7	เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว	0.3	-47.22	1.50
8	ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้	0.3	776.09	1.45
9	ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	0.3	-31.03	1.42
10	อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	0.3	-91.92	1.29
	รวม 10 อันดับแรก	19.5	-57.97	87.52
	อื่นๆ	2.8	-92.31	12.48
	รวม	22.3	-73.02	100.00

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ในเดือนมีนาคม 2565 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรก มีสัดส่วนร้อยละ 87.52 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด หดตัวสูงถึงร้อยละ **-57.97** โดย **รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ** ยังคงเป็นหมวดที่ครองสัดส่วนมูลค่าสูงที่สุด คิดเป็นมูลค่า 12.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราหดตัวร้อยละ **-47.66** ซึ่งในหมวดนี้ร้อยละ 53 มาจากรถยนต์นั่ง มูลค่า 6.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามมาด้วยรถปิคอัพร้อยละ 40 มูลค่า 4.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และส่วนประกอบและอุปกรณ์

รถยนต์ อีกร้อยละ 7 คิดเป็นมูลค่า 0.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่หมวดสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยานยนต์ เช่น **เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ** ก็เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน หดตัวสูงถึงร้อยละ -92 รวมทั้งหมวด **ผลิตภัณฑ์ยางยานพาหนะ** ภายใต้กลุ่มผลิตภัณฑ์ยาง หดตัวในอัตราร้อยละ -84

จำนวน 8 ใน 10 อันดับแรกของสินค้าไทยที่ส่งไปรัสเซียในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 มีอัตราการขยายตัวในแดนลบ ในอัตราสูงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่ผ่านมา ยกเว้น **เลนซ์แว่นตา** ที่ขยายตัวร้อยละ 9.17 และ **ไม้อัด** ขยายตัวร้อยละ 776 แต่ก็คิดเป็นมูลค่าต่ำมาก

หมวดสินค้าศักยภาพอย่างอาหารและเครื่องดื่มรวมไปถึงอาหารสัตว์เลี้ยงทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น **ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ** เนื้อปลาสด/แช่เย็น/แช่แข็ง ผลไม้กระป๋องและแปรรูป ผลไม้สด/แช่เย็น/แช่แข็ง/แห้ง **อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป** **สิ่งปรุงรสอาหาร** และ **อาหารสัตว์เลี้ยง** ล้วนได้รับผลกระทบจากมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ตลอดจนสินค้า **เครื่องสำอาง** **สบู่** และ **ผลิตภัณฑ์รักษาผิว**

สำหรับสินค้าที่จัดว่าเป็นของฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น **สินค้าแฟชั่น** และ **อัญมณีและเครื่องประดับ** จะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและยาวนานท่ามกลางภาวะเงินเฟ้อที่ผู้บริโภคต้องใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบและรับมือกับราคาสินค้าอาหารที่ปรับตัวสูงขึ้นเป็นลำดับ

ตารางแสดงโครงสร้างการส่งออกสินค้าไทยไปยังรัสเซีย ช่วง 3 เดือนแรก ปี 2565

	ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้าน USD)	Δ %	สัดส่วน %
1	สินค้าเกษตรกรรม (กสิกรรม,ปศุสัตว์,ประมง)	10.94	-37.45	5.26
2	สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	22.62	-11.56	10.89
3	สินค้าอุตสาหกรรม	169.58	-2.63	81.61
4	สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	4.66	-9.87	2.24
	รวม	207.80	-6.56	100.00

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

พิจารณาโครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไปยังตลาดรัสเซียในช่วง 3 เดือนแรก ปี พ.ศ. 2565 พบว่า **กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม** เป็นกลุ่มสินค้าหลักที่ครองส่วนแบ่งการส่งออกจากไทยทั้งหมดร้อยละ 82 ในส่วนนี้กระจายออกเป็นหมวดรถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบเป็นสินค้าหลัก (สัดส่วนร้อยละ 35.15 ของการส่งออกทั้งหมดของไทยไปรัสเซีย) ตามมาด้วย ผลิตภัณฑ์ยาง (ร้อยละ 12.14) เม็ดพลาสติก (ร้อยละ 5.05) เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล (ร้อยละ 4.86) และเครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ (ร้อยละ 3.50) กลุ่มรองลงมาเป็น **กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร** สัดส่วนรวมร้อยละ 10.89 ที่มีผลไม้กระป๋องและแปรรูป (ร้อยละ 3.62) เป็นสินค้านำ ตามมาด้วยอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (ร้อยละ 2.88) ถัดไปเป็น **กลุ่มสินค้าเกษตรกรรม** มีสัดส่วนร้อยละ 5.26 แบ่งเป็นกลุ่มสินค้ากสิกรรม (ร้อยละ 4.03) แยกย่อยออกเป็นยางพารา (ร้อยละ 1.80) ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็ง และแห้ง (ร้อยละ 0.84) และข้าว (ร้อยละ 0.33) เป็นสินค้าหลัก รวมทั้งกลุ่มสินค้าประมง (ร้อยละ 1.23) ที่มีปลา (ร้อยละ 0.86) เป็นสินค้าหลัก

ตารางแสดงสรุปมูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ช่วง 3 เดือนแรก ปี 2565

	ประเภทสินค้า	มูลค่า (ล้าน USD)	Δ %	สัดส่วน %
1	รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	73.04	3.28	35.15
2	ผลิตภัณฑ์ยาง	25.22	18.44	12.14
3	เม็ดพลาสติก	10.49	90.40	5.05
4	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล	10.10	-2.93	4.86
5	ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	7.52	-21.31	3.62
6	เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	7.28	-44.39	3.50
7	แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า	6.56	-10.66	3.16
8	อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	5.99	-13.33	2.88
9	น้ำมันสำเร็จรูป	4.66	-9.76	2.24
10	สิ่งปรุงรสอาหาร	3.94	23.77	1.90
	รวม 10 อันดับแรก	154.80	1.06	74.49
	อื่นๆ	53.00	-23.43	25.51
	รวม	207.80	-6.56	100.00

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

แม้ว่าในช่วง 2 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2565 การส่งออกของไทยไปยังรัสเซียจะสามารถเติบโตได้ดีเป็นที่น่าพอใจ ภายใต้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่พัฒนาไปในทางบวกอย่างต่อเนื่อง แต่นับจากวิกฤตยูเครนที่รัสเซียได้เริ่มปฏิบัติการพิเศษทางทหารในยูเครนในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ทำให้มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังรัสเซียในเดือนมีนาคมหดตัวลงอย่างฉับพลันถึงร้อยละ 73 จนส่งผลกระทบต่อมูลค่ารวมของไตรมาสแรกต้องติดลบไปด้วย ซึ่งคาดว่าภาวะวิกฤตนี้ยังไม่สามารถคลี่คลายได้ในอนาคตอันใกล้

สินค้าหลักทุกหมวดล้วนได้รับผลกระทบจากปัจจัยความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน การเข้าถึงเงินสกุลหลัก การขาดแคลนชิ้นส่วนในระบบห่วงโซ่อุปทาน และระบบโลจิสติกส์

สถานการณ์การส่งออกของไทยไปยังตลาดรัสเซีย

จากมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ของกลุ่มประเทศตะวันตกและพันธมิตรที่มีต่อรัสเซียอันเนื่องมาจากการปฏิบัติการพิเศษทางทหารของรัสเซียในยูเครน โดยมาตรการคว่ำบาตรมุ่งเป้าไปที่ระบบการเงินและการค้าระหว่างประเทศซึ่งหวังว่าจะกดดันให้เกิดความระส่ำระสายในภาคเศรษฐกิจของรัสเซียจนมีผลกับความมั่นคงของรัฐบาล

ขณะนี้เวลาผ่านไปสองเดือน มาตรการคว่ำบาตรฯ เหล่านั้นยังไม่สามารถทำลายเศรษฐกิจของรัสเซียได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างที่คาดหวัง โดยรัสเซียยังคงขายพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ได้แกมยังมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าสหภาพยุโรปที่จำเป็นต้องอาศัยพลังงานของรัสเซียจนสามารถกำหนดให้ประเทศที่ไม่เป็นมิตรต้องชำระค่าพลังงานเป็นเงินสกุลรูเบิลได้ อีกทั้งรัสเซียยังสามารถหามาตรการอื่น ๆ รับมือเพื่อพยุงค่าเงินรูเบิลไว้ได้อย่างน่าพอใจแม้ว่าจะถูกแซ่แข่งเงินสำรองระหว่างประเทศที่อยู่ภายนอกประเทศไม่ต่ำกว่า 3 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ผลกระทบทั่วไปเท่าที่สังเกตได้คือเกิดภาวะเงินเฟ้อและการขาดแคลนสินค้าบางอย่างที่รัสเซียไม่สามารถนำเข้าได้เหมือนเดิม

นอกจากจะไม่สามารถสั้นคลอนเศรษฐกิจของรัสเซียได้อย่างที่ตั้งใจแล้ว ฝั่งประเทศที่เป็นคู่ขัดแย้งกับรัสเซียกลับต้องประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเสียเอง ไม่ว่าจะเป็นราคาค่าพลังงานที่แพงขึ้น ภาวะเงินเฟ้อ และการหาแหล่งชดเชยด้านพลังงาน เป็นต้น และจะส่งผลกระทบต่อเนื่องเป็นวงกว้างไปทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม ด้วยมาตรการคว่ำบาตรฯ จำนวนมหาศาลและยังมีทยอยเพิ่มเติมออกมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้รัสเซียต้องได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยธนาคารโลกคาดว่าเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2565 จะหดตัวลงถึงร้อยละ -11.2 ก่อนจะขยับตัวขึ้นเป็นร้อยละ 0.6 ในปีหน้า และร้อยละ 1.3 ในปีถัดไป

ในส่วนของการค้าไทยกับรัสเซียมีมูลค่าไม่มากนัก หมวดสินค้าอุตสาหกรรมหลักที่ไทยส่งออกไปรัสเซียคือ รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ ที่มีสัดส่วนการส่งออกสูงถึงร้อยละ 30 ซึ่งหากรวมเอายางรถยนต์และเครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบเข้าไปด้วยแล้ว ก็จะทำให้มีสัดส่วนรวมถึงร้อยละ 40 ของการส่งออกของไทยทั้งหมด

ในสถานการณ์ความขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครนครั้งนี้ ญีปุ่นก็ได้ร่วมเป็นพันธมิตรที่แนบแน่นกับกลุ่มประเทศตะวันตกที่ได้ ออกมาตรการคว่ำบาตรฯ ต่อรัสเซียและได้ถูกรัสเซียขึ้นบัญชีว่าเป็นประเทศที่ไม่เป็นมิตร ด้วยเหตุนี้ญีปุ่นจึงได้ลดความสัมพันธ์ระหว่างกันกับรัสเซียในหลายมิติรวมทั้งการค้าและการลงทุน โดยโรงงานประกอบรถยนต์ญี่ปุ่นได้หยุดการผลิตชั่วคราวด้วยการอ้างการขาดแคลนชิ้นส่วน เช่นเดียวกับรถยนต์ญี่ปุ่นที่ประกอบในประเทศไทยก็ได้ระงับการส่งออกไปยังรัสเซีย ดังนั้น มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังรัสเซียในปี พ.ศ. 2565 จะหดตัวลงอย่างรุนแรง

สำหรับสินค้าอื่น ๆ ที่ไทยส่งออกไปยังรัสเซีย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ ยางพารา และอาหาร ก็ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนของเงินรูเบิลเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐที่มีความผันผวนสูง อีกทั้งอุปสรรคการเข้าถึงเงินสกุลหลักในการทำการค้าระหว่างประเทศ และประเด็นปัญหาสำคัญที่สุดคือการขนส่งสินค้าที่มีผลมาจากมาตรการคว่ำบาตรฯ ข้ำเติมปัญหาเดิมทางด้านโลจิสติกส์ทั่วโลก โดยเฉพาะกรณีที่สายการบินเรือหลักและท่าเรือสำคัญในยุโรปงดการให้บริการสินค้าเข้า-ออกรัสเซีย รวมทั้งการตรวจค้นสินค้าอย่างเข้มข้นของศุลกากรในยุโรปก่อให้เกิดตู้สินค้าตกค้างที่ท่าเรือในยุโรปจำนวนมาก ซึ่งเส้นทางการขนส่งหลักทางทะเลของสินค้าไทยมักใช้เส้นทางผ่านยุโรปจึงได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และมีความเสี่ยงสูงที่สินค้าจะไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง ส่วนการขนส่งสินค้าทางอากาศก็เป็นไปอย่างจำกัด เนื่องจากการปิดน่านฟ้าระหว่างระหว่างรัสเซียกับประเทศที่ไม่เป็นมิตร รวมทั้งสายการบินพาณิชย์ของรัสเซียก็ต้องหยุดปฏิบัติการบินระยะไกลจากสาเหตุที่ธุรกิจให้เช่าเครื่องบินในยุโรปยกเลิกสัญญาเช่าและบริษัทเครื่องบินกึ่งดการให้บริการและจัดหาอะไหล่ให้แก่รัสเซีย จึงเหลือสายการบินต่างชาติเพียงไม่กี่สายที่ยังให้บริการระหว่างไทยกับรัสเซียโดยต้องมีการแวะเปลี่ยนเครื่องในประเทศที่สาม โดยมีการปรับราคาค่าโดยสารและค่าขนส่งสินค้าขึ้นแพงมาก ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรให้ผู้ส่งออกไทยชะลอการรับคำสั่งซื้อสินค้าจากรัสเซียไว้ก่อนชั่วคราวจนกว่าปัญหาการขนส่งจะมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้น

อนึ่ง จากการสำรวจสินค้าในตลาดค้าปลีกในกรุงมอสโก พบว่ากลุ่มสินค้าอาหารจากเอเชียบางรายการเริ่มขาดตลาดและมีการปรับราคาจำหน่ายเพิ่มขึ้น 2 – 3 เท่าตัว ท่ามกลางภาวะเงินเฟ้อสูงถึงร้อยละ 16.7 (เดือนมีนาคม) ด้วยเหตุที่สินค้าอาหารไทยเป็นสินค้าทางเลือก มิใช่สินค้าอาหารหลักของชาวรัสเซีย จึงคาดว่าความต้องการสินค้าอาหารจากไทยจะปรับตัวลดลงมากในปีนี้

ในขั้นนี้ยังไม่สามารถประเมินการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกไทยไปยังรัสเซียของปีนี้ได้ โดยต้องติดตามสถานการณ์ความขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครนอย่างใกล้ชิดต่อไปว่าจะมีผลต่อการค้าโลกและของไทยอย่างไรและมากน้อยเพียงใด